

**MEMBRUL  
CORESPONDENT  
AL A.Ș.M.  
ANDREI TIMUȘ  
LA 85 DE ANI**

*Specialist în domeniul economiei și sociologiei. Doctor habilitat în științe economice (1981), profesor universitar (1988). Membru corespondent al Academiei de Științe a Moldovei (1984).*

*Andrei Timuș s-a născut la 18 octombrie 1921 în satul Molovata Nouă, azi r-nul Dubăsari. Este decanul de vârstă din cadrul Academiei de Științe a Moldovei, membru al Uniunii Jurnaliștilor din Moldova din 1957, anul fondării ei. A absolvit Facultatea de Ziaristică a Școlii Superioare Politice din Moscova (1954), apoi doctorantura la Institutul de Economie al A.Ș.M. (1965). A participat la cel de-al doilea război mondial, fiind grav rănit la 30 decembrie 1941 în apropiere de orașul Moscova. Între anii 1944 și 1953 a activat în organizațiile comsomoliste și de partid. În 1953–1958 a fost redactor adjunct al ziarului „Colhoznicul Moldovei”; 1958–1961 - vicepreședinte al Comitetului Republican pentru Radio și Televiziune; 1961–1964 - director adjunct al Editurii C.C. al P.C.M.; 1964–1967 - vicepreședinte al Comitetului Republican pentru Presă. Din 1967 își dedică activitatea muncii științifice, activând în calitate de redactor-șef adjunct – 1967–1971 – și de redactor-șef – 1983–1987 – al Enciclopediei Sovietice Moldovenești. Din 1971 până în 1991 este șef de sector în Secția de Filosofie și Drept a A.Ș.M., iar din 1991 – cercetător științific principal al Institutului de Filosofie, Sociologie și Drept al A.Ș.M., în prezent Institutul de Filosofie, Sociologie și Științe Politice.*

*A efectuat cercetări sociologice privind problemele sociale ale satului și ale complexului agroindustrial, a elaborat concepția privind necesitatea asigurării sincronizării sporirii eficienței economice concomitent cu dezvoltarea socială a satului, integrarea producției agricole cu prelucrarea ei industrială și comercializarea producției alimentare finite. A cercetat factorii sociali și economici ai creșterii eficienței economice în complexul agroindustrial, eficienței mijloacelor*

*de comunicare în masă, politicii sociale în perioada de trecere la relațiile de piață. Este autor a circa 330 de lucrări științifice, inclusiv 24 de monografii și 2 dicționare.*

*A fost președinte al Consiliului științific specializat pentru conferirea gradelor de doctor și de doctor habilitat în sociologie. Sub îndrumarea sa au fost susținute 50 de teze de doctor în științe, inclusiv 8 teze de doctor habilitat în economie și sociologie. În 1976 a fondat Asociația Sociologică din Moldova, al cărei președinte a fost până în 1991. A activat ca membru al Prezidiului A.Ș.M. (1984–1991), redactor-șef adjunct al revistei „Economie și Sociologie”, membru al Comisiei de Experți și al Consiliului Național pentru Acreditare și Atestare al Republicii Moldova.*

*S-a învrednicit de distincții militare, de titlurile de „Om Emerit”, de laureat al Premiului de Stat al Republicii Moldova. Este decorat cu ordinele „Drapelul Roșu de Muncă”, „Insigna de Onoare”, „Ordinul Republicii”, cu medalia „Pentru Vitejie în Muncă”.*

## REFORMA ȘTIINȚEI PRIN OPTICA SAVANTULUI ANDREI TIMUȘ

Au trecut deja doi ani de când Parlamentul Republicii Moldova a adoptat Codul cu privire la știință și inovare, creând, astfel, condițiile necesare pentru a demara reformele în acest domeniu. Despre schimbările ce-au parvenit în această perioadă de timp în sfera cercetare-dezvoltare s-a scris și s-a vorbit mult, ele au fost în centrul atenției unor sesiuni ale Asambleei A.Ș.M. Colectivele institutelor au fost familiarizate, pas cu pas, cu privire la măsurile ce se întreprind în vederea perfecționării structurii domeniului științei și inovării, sistemului de finanțare, îmbunătățirii condițiilor de muncă. Drept rezultat, a sporit eficiența cercetărilor științifice prin implementarea celor mai bune rezultate în economia națională.

La sugestia conducerii Academiei de Științe a Moldovei un grup de sociologi sub conducerea membrului corespondent Andrei Timuș, specialist reductabil în domeniul economiei și sociologiei din cadrul Institutului de Filosofie, Sociologie și Științe Politice, a hotărât să verifice cu instrumentele pro-

prii de lucru starea de spirit în rândul oamenilor de știință în ceea ce vizează mersul reformelor în sfera științei și inovării. În acest scop a fost elaborat eșanionul investigației sociologice, care a constituit 537 de respondenți – cercetători științifici de la instituțiile academice și de ramură, profesori, lectori de la instituțiile de învățământ superior. Dintre participanții la cercetare, 224 sunt doctori habilitați, 231 doctori în științe și 33 de colaboratori – lectori fără titlu științific. Din componența celor intervievați 92 sunt membri ai Asambleei A.Ș.M.

Conform indicelui vechimea de muncă, peste 2/3 din respondenți activează în domeniul științei, contribuind, de asemenea, și la pregătirea cadrelor de specialiști calificați, o perioadă de peste 16 ani, 18% - până la 15 ani și 12 % sunt cadre tinere, cu un stagiul de muncă de până la 5 ani. Peste 32 % din cei intervievați au vârsta de 60 de ani și mai mult, fiecare al 4-lea – de la 20 până la 39 de ani, 44 % - de la 40 până la 59 de ani.

Ce au arătat rezultatele cercetării? Mai bine de jumătate din respondenți – 51,4% – apreciază pozitiv direcția reformării științei în țară, 29,6% consideră că nu o pot aprecia, dat fiind faptul că nu s-deplin informați în acest sens, totodată, 12,9% de

persoane sunt încredute că direcția și practica re-manierilor din știință sunt greșite. Cum se reflectă această situație în cadrul Secțiilor de Științe ale A.Ș.M.? Cel mai înalt apreciază direcția reformării științei savanții din Secția de Științe Biologice, Chimice și Ecologice și din Secția de Științe Medicale, unde aproape 2/3 de respondenți consideră că a fost aleasă o cale reușită. Circa 61,9% din cei chestionați în Secția de Științe Economice și Matematice, de asemenea, cred în impactul pozitiv al reformei științei și inovării. Fiecare al doilea respondent din Secția de Științe Fizice și Inginerești și din Secția de Științe Agricole au aceeași opinie.

Cu o doză de pesimism tratează mersul reformelor în știință participanții la investigație din cadrul Secției de Științe Umanistice și Arte, unde fiecare al patrulea consideră că direcția reformării științei este greșită. Astfel opinează 23,7% din cei intervievați de la Secția de Științe Agricole și peste 19% sau fiecare al cincilea de la instituțiile de învățământ superior.

Participanții la investigația sociologică au dat o apreciere și activității științifice a instituțiilor în care lucrează. În acest sens vom sublinia că aproape 63% din respondenți consideră drept satisfăcătoare



Acad. Ion Bostan îi familiarizează pe Î.P.S. Vladimir, Mitropolitul Chișinăului și al întregii Moldove, acad. Dumitru Ghițu, Domnul Vladimir Voronin, Președintele țării, și pe acad. Gheorghe Duca, Președintele A.Ș.M., cu ultimele sale descoperiri din domeniul transmisiei planetare procesionale

această muncă. Mai înaltă a fost apreciată activitatea instituțiilor de către specialiștii din Secția de Științe Economice și Matematică – circa 81% de respondenți. În Secția de Științe Fizice și Inginerești  $\frac{3}{4}$  din cei chestionați consideră activitatea instituției drept satisfăcătoare. Destul de autocritic s-au pronunțat la acest capitol colaboratorii Secției de Științe Agricole, unde mai mult de jumătate din cei chestionați cred că munca lor este puțin satisfăcătoare, iar 9,1% - chiar nesatisfăcătoare. De asemenea, fiecare al treilea respondent din instituțiile Secției de Științe Biologice, Chimice și Ecologice și Secției de Științe Medicale și din instituțiile de învățământ superior apreciază ca puțin satisfăcătoare activitatea științifică a instituțiilor în care activează.

După cum se știe, în ultimii ani au crescut exigențele față de știință și cercetători. Statul promovează și susține dezvoltarea științei. S-au majorat salariile, se profilează în diverse aspecte și stimularea activității științifice. Peste 45 % din respondenți au menționat că atitudinea savanților se modifică spre bine, s-a îmbunătățit organizarea și eficiența cercetărilor științifice. Totodată, 88% din cei chestionați cred că dacă s-ar ameliora finanțarea cercetărilor științifice, în special, în domeniile prioritare, stimularea activității savanților, s-ar putea obține o eficiență și rezultate științifice mai bune.

La întrebarea „Care forme de finanțare a cercetărilor științifice sunt, după părerea dvs., mai reușite?”, 70% de respondenți s-au referit în răspunsurile lor la programele de stat, precum și la proiectele independente (granturi), iar 60% la programele instituționale. Potrivit opiniei fiecărui al doilea respondent, actualul sistem de evaluare a rezultatelor științifice trebuie perfecționat.

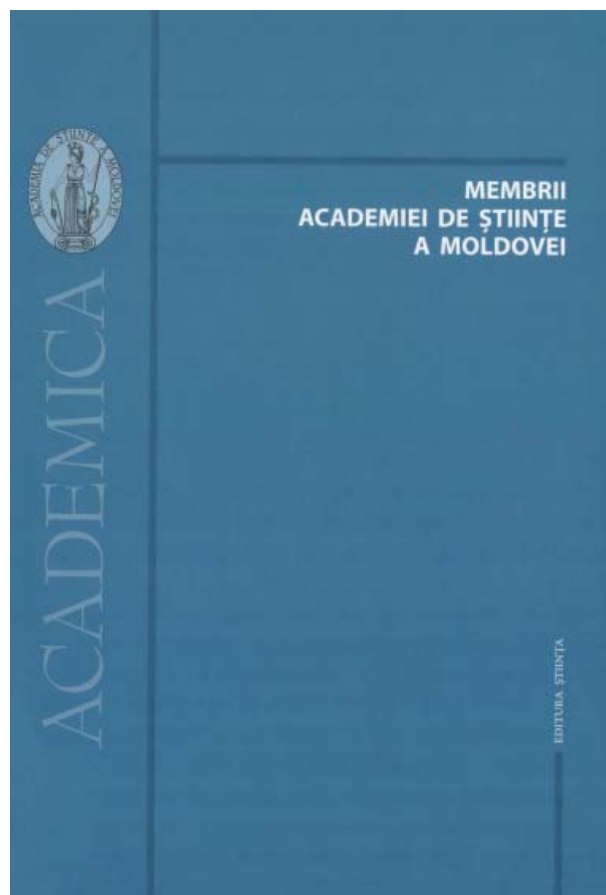
Dar ce vor tinerii, care atât de mult sunt așteptați în cercetare? Analiza orientărilor valorice ale doctoranzilor și tinerilor specialiști din Moldova în cadrul acestei și al altei cercetări sociologice, realizate anterior, demonstrează că peste 54 % din prima categorie de tineri cred că anume domeniul științei în care ei activează constituie vocația lor, totodată, 41% de doctoranzi susțin că așa s-au creat condițiile, deci au ajuns în cercetare în virtutea unor împrejurări. 208 de respondenți din 300 de persoane participante la sondaj au vârsta de până la 35 de ani, ceea ce este destul de reprezentativ pentru asemenea sondaje sociologice.

Materialele cercetării demonstrează convingător că 26% din tinerii participanți la chestionar sunt satisfăcuți de munca lor științifică, aproape

60% - puțin satisfăcuți și doar 14% nu sunt satisfăcuți. Principalele motive ale acestei situații sunt lipsa finanțării adecvate a cercetărilor (53%), remunerarea redusă a muncii științifice (45,2%), lipsa mijloacelor tehnice, a utilajului nou (42,8%), lipsa literaturii noi, mai ales, a celei din străinătate (28%), perspectiva scăzută de promovare.

Tinerii s-au pronunțat și referitor la principalele lor valori spirituale – profesionalismul, activitatea interesantă – 75%, familie bună, copii educați și activi în viață – 71%, sănătate – 71% ș.a.

Rezultatele investigației, respondenților la alte întrebări au fost minuțios analizate de un grup de sociologi din cadrul Academiei de Științe a Moldovei, fiind elaborate recomandări pentru conducătorii din sfera științei și inovării, care au fost date publicității în nr. 2 al revistei academice „Economie și sociologie”. Conducătorul acestui grup, membrul corespondent Andrei Timuș, rămâne un entuziast al cercetării și la această vârstă respectabilă. În miezul toamnei, pe 18 octombrie, Domnia Sa a marcat aniversarea a 85-a de la naștere. Îi urăm multă sănătate și noi realizări științifice.



Serialul “ACADEMICA”: *Membrii Academiei de Științe a Moldovei*, Editura “Știința”, Chișinău, 2006